

SPRAWOZDANIE

z działalności Stowarzyszenia Naukowego „Via Linguae” przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach za rok 2023

1. Dane rejestrowe Stowarzyszenia „Via Linguae”:

- nazwa pełna: Stowarzyszenie Naukowe „Via Linguae” przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (do 29 listopada 2023 r. Stowarzyszenie Przyjaciół Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego „Via Linguae”)
- nazwa skrócona: Stowarzyszenie „Via Linguae”
- KRS: 0000542722 REGON: 360805710
- NIP: 9542753226 adres: ul. Uniwersytecka 4, pok. A3.22, 40-007 Katowice
(do 29 listopada 2023 r. ul. Bankowa 14, pok. 513)
- e-mail: biuro@vialinguae.pl
- WWW: <https://www.vialinguae.pl/>
- Stowarzyszenie „Via Linguae” nie prowadzi działalności gospodarczej; cele Stowarzyszenia mogą być osiągnięte zarówno poprzez działalność nieodpłatną, jak i odpłatną pożytku publicznego prowadzoną przez Stowarzyszenie.
- Stowarzyszenie zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym dnia 17.02.2015 roku (data wpisu – 18.02.2015).

2. Członkowie władz wybieralnych:

Zarząd

Emilia Bańczyk – prezeska Zarządu;
Jarosław Pacuła – wiceprezes Zarządu;
Beata Kiszka-Pytel – sekretarz Zarządu;
Barbara Mitrenga – skarbnik Zarządu;
Magdalena Pastuch – członkini Zarządu;
Agnieszka Pielą – członkini Zarządu;
Katarzyna Wyrwas – członkini Zarządu.

Komisja Rewizyjna

Kinga Wąsińska – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej;
Ewa Ficek – zastępca przewodniczącej Komisji Rewizyjnej;
Joanna Przyklenk – sekretarz Komisji Rewizyjnej.

3. Cele statutowe Stowarzyszenia „Via Linguae” (zgodnie z § 7 Statutu od 29 listopada 2023 r.) są następujące:

- a. działania na rzecz wzrostu świadomości językowej użytkowników polszczyzny;

- b. upowszechnianie dobrych, tj. poprawnych, właściwych oraz kulturalnych, społecznych praktyk komunikacyjnych, głównie w organach administracji państwowej, instytucjach edukacyjnych i kulturalnych oraz w podmiotach gospodarczych zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego;
- c. propagowanie, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży na każdym etapie edukacji, przekonania, że język jest wartością;
- d. popularyzacja wiedzy o języku polskim i działalność kulturalnojęzykowa;
- e. działania na rzecz ochrony praw obywatelskich, równych praw kobiet i mężczyzn, różnych grup wiekowych oraz mniejszości, a także propagowania postaw obywatelskiej aktywności i odpowiedzialności;
- f. działania służące pokonywaniu barier społecznych i językowych oraz wyrównywaniu szans grup słabszych lub zagrożonych społecznym wykluczeniem (m.in. osób z wadami wymowy, mniejszości, uchodźców, dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych patologią i ubóstwem lub terenów zaniedbanych gospodarczo, społecznie, kulturowo);
- g. wspieranie i podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, naukowym, kulturalnym, artystycznym oraz inicjatyw służących ochronie dóbr kultury i tradycji;
- h. udzielanie wsparcia inicjatywom zgodnym z celami Stowarzyszenia.

W roku sprawozdawczym – 2023 – realizowano przede wszystkim cele statutowe wymienione wyżej w punktach od *a* do *d* oraz *g* i *h*.

4. Realizacja celów – działania Stowarzyszenia „Via Linguae” w roku 2023.

Stowarzyszenie Naukowe „Via Linguae” przy Uniwersytecie Śląskim jest organizacją powstałą w lutym 2015 roku, zrzeszającą 51 osób (stan na 31.12.2023). W centrum podejmowanych przez Stowarzyszenie działań znajdują się: język polski rozumiany jako wartość i składnik polskiej kultury oraz szerzej pojmowane dobre praktyki komunikacyjne.

4.1. Organizowanie (bądź współorganizowanie) wykładów, warsztatów lub szkoleń:

- 4.1.1. 21 lutego 2023 roku w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego maturzystki Zespołu Szkół Chemiczno-Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach mieli okazję uczestniczyć w **warsztatach językowych** prowadzonych przez dr hab. Barbarę Mitrenę, prof. UŚ, członkinię Stowarzyszenia „Via Linguae” („Nie tylko essa – słownictwo współczesnej polszczyzny pod lupą”).
- 4.1.2. Również w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego dr Karolina Tomala, polonistka Zespołu Szkół Chemiczno-Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach oraz członkini Stowarzyszenia „Via Linguae”, wygłosiła **wykład** nt. „Język(i) to najlepszy dowód na to, że nie jesteśmy sami” o relacji języka polskiego z innymi językami słowiańskimi połączony z prezentacją przygotowaną przez uczniów pochodzących z Ukrainy.
- 4.1.3. 6 czerwca 2023 roku po obradach Walnego Zebrania Członków członkowie i członkinie Stowarzyszenia „Via Linguae” mieli okazję wysłuchać **wykładu** prof. dr hab. Jolanty Tambor pt. „Feminy, maskuliny, osobatywy, neutratywy, dukatywy. Kim jestem? O kim mówię? Do kogo mówię?”.
- 4.1.4. 12 października 2023 roku dr hab. Katarzyna Wyrwas, prof. UŚ na zaproszenie Polskiego Towarzystwa Historycznego (Oddział Zagłębiowski) wygłosiła **wykład** pt. „Zapożyczenia niemieckie

w polszczyźnie". Wystąpienie odbyło się w ramach projektu „Topografia miasta Oświęcimia za czasów austriackich” realizowanego przez Muzeum Zamek w Oświęcimiu.

- 4.1.5. 29 listopada 2023 r., po zakończeniu Walnego Zebrania Członków, członkowie i członkinie Stowarzyszenia „Via Linguae” mieli okazję wysłuchać **wykładu** dr. hab. Marcelego Olmy, prof. UKEN, nt. „Językowo-kulturowy obraz relacji małżeńskich w świetle niepublikowanej korespondencji rodzinnej XIX stulecia”. Pan Profesor z wielkim zapałem przedstawił warstwę językową listów trzech wybranych małżeństw – Zofii i Józefa I. Kraszewskich, Teodory i Jana Matejków oraz Heleny i Mieczysława Pawlikowskich. Wykład był wspaniałą okazją, by przenieść się w czasie do XIX-stulecia, poczuć klimat i atmosferę tamtego okresu.

4.2. Promocja języka polskiego i upowszechnianie dobrych praktyk komunikacyjnych:

- 4.2.1. Od stycznia do czerwca 2023 r. dr hab. prof. UŚ Agnieszka Pielą występowała na antenie Radia Katowice, w **audycji** Redaktor Agnieszki Strzemińskiej "Słowa i słówka", w której popularyzowała wiedzę o tajnikach polszczyzny. Agnieszka Pielą analizowała słowa, które mocno intrygują samym swoim brzmieniem, oraz frazeologizmy, które mieszczą w swoim składzie jakiś enigmatyczny wyraz oraz leksemy z pozoru zupełnie zwyczajne, które również skrywają jakiś językowy sekret.
- 4.2.2. Na zaproszenie Małopolskiej Uczelni Państwowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu 8 i 15 grudnia dr hab. Jarosław Pacuła, prof. UŚ – członek Stowarzyszenia „Via Linguae” – wygłosił dwa **wykłady dotyczące etyki języka**: *Słowa jak powietrze* oraz *Słowa jak kamienie*. Zagadnienia, o których mówił Profesor Pacuła, to problemy niezwykle istotne w codziennej komunikacji, szczególnie mocno wybrzmiewające we współczesnym świecie, kiedy to słowo coraz częściej służy do walki, stanowi narzędzie manipulacji, pełni funkcję destrukcyjną i nierzadko w umysłach ludzi kreuje świat nieprawdziwy, odpowiadający złym intencjom nadawców.
- 4.2.3. 8 grudnia br. w I LO z Oddziałami Integracyjnymi im. C.K. Norwida w Tychach, które jest szkołą partnerską Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, zorganizowano Dzień Polski, podczas którego **jury** oceniało występy będące uczniowską interpretacją wylosowanej wcześniej lektury. W jury obok polonistek zasiadała przedstawicielka UŚ oraz członkini Stowarzyszenia „Via Linguae” – dr Maria Waclawek. Wydarzenie wieńczyła jej **prelekcja** pt. *To, co najważniejsze, nie tylko od święta – eko-logiczne równoważenie reklam komercyjnych*. Prezentacja stanowiła refleksję na temat przełamania promowanej w mass mediach postawy konsumpcyjnej, uwrażliwienia użytkowników języka na werbalne i pozawerbalne środki perswazji, budowania postawy krytycznego odbiorcy „świętecznych” reklam komercyjnych, odznaczającego się świadomością i inteligencją ekologiczną.
- 4.2.4. 18 grudnia dr Maria Waclawek przeprowadziła **warsztaty językowe** pt. *Eko-logiczne wybory konsumenta. Zrównoważmy reklamę nie tylko od/na święta*, Maria Waclawek w I LO im. W. Łukasiewskiego w Dąbrowie Górniczej.
- 4.2.5. W 2023 roku dr hab. Katarzyna Wyrwas, prof. UŚ wielokrotnie występowała na antenie Radia Katowice, w **audycjach** Redaktor Katarzyny Juszkiewicz „Nauka dla każdego” (w tym również w podcaście pod tym samym tytułem) i Redaktor Iwony Kwaśny „Kalejdoskop językowy”, w których popularyzowała wiedzę o współczesnej polszczyźnie.

4.3. Wspieranie działań kulturalnojęzycznych oraz inicjatyw promujących polszczyznę i jej poprawność:

- 4.3.1. 20 lutego 2023 roku miał miejsce Dzień Otwarty na Wydziale Humanistycznym UŚ. W jego ramach przygotowano bogatą ofertę wykładów, warsztatów oraz spotkań z przedstawicielami uczelni, wśród prelegentek znalazły się członkinie Stowarzyszenia. Wykład z elementami warsztatów pt. *Walka o informację – jak w gąszczu danych rozpoznawać postprawdę, wiralność, manipulację i inne zwodnicze działania komunikacyjne* poprowadziła dr Ewa Biłas-Pleszak, prof. UŚ. Kolejny wykład pt. *Błędy językowe* wygłosiła dr. hab. Katarzyna Wyrwas, prof. UŚ.
- 4.3.2. Z kolei 21 lutego, w Międzynarodowym Dniu Języka Ojczystego, odbył się GramatykON, czyli niecodzienny maraton z deklinacją polską. W wydarzenie to także włączyły się członkinie Stowarzyszenia „Via Linguae”: prof. Jolanta Tambor, prof. Aleksandra Janowska, prof. Małgorzata Kita, dr hab. Barbara Mitrenga, dr Katarzyna Sujkowska-Sobisz, prof. UŚ, dr Joanna Przyklenk, mgr Karolina Graboń, dr Beata Kiszka-Pytel.
- 4.3.3. Stowarzyszenie „Via Linguae” ponownie włączyło się w działania podejmowane w Szkole Podstawowej nr 42 im. Ziemi Bytomskiej, a związane z corocznymi obchodami Festiwalu Języka Polskiego (por. materiały dydaktyczne przygotowane przez dr Ewę Ficek, ówczesną prezes Stowarzyszenia). Od 20 do 24 lutego 2023 r. w szkole odbywały się zajęcia i zabawy mające m.in. na celu kształtowanie poprawności oraz sprawności językowej (klasy 5–8), a także grzeczności językowej (klasy 1–3).
- 4.3.4. 20 kwietnia 2023 r. odbyła się już dziesiąta edycja konkursu pt. „**Ortografia na wesoło**”, organizowanego przez mgr Alicję Biolik ze Szkoły Podstawowej nr 24 im. Himalaistów Polskich w Tychach. Motywem przewodnim tegorocznych zmagania były góry. Mali mistrzowie ortografii – uczniowie klas drugich, reprezentujący różne tyskie placówki dydaktyczne – musieli napisać dyktando, rozwiązywać rebusy i wypełnione pułapkami orograficznymi krzyżówki, z czym poradzili sobie znakomicie. W prace jury konkursowego włączyła się ówczesna prezes Stowarzyszenia „Via Linguae”, dr Ewa Ficek.
- 4.3.5. 27 i 28 czerwca 2023, w murach Wydziału Humanistycznego UŚ w Katowicach, odbył się **II Kongres Historyków Języka**. Stowarzyszenie było partnerem tego wydarzenia, a wszyscy Organizatorzy to jego aktywni członkowie (prof. Magdalena Pastuch, prof. Mirosława Siuciak, prof. Jarosław Pacuła, dr hab. Barbara Mitrenga, dr Kinga Wąsińska, dr Beata Kiszka-Pytel). W tegorocznej edycji wydarzenia wzięło udział blisko stu prelegentów, którzy reprezentowali najważniejsze ośrodki akademickie. Wśród nich znaleźli się wybitni polscy językoznawcy zajmujący się dziejami języka, szczególnie polszczyzny. W pomoc przy organizacji tego wydarzenia włączyły się wolontariuszki naszego Stowarzyszenia – studentki kierunku filologia polska oraz doktorantki Szkoły Doktorskiej UŚ.

5. Strona internetowa Stowarzyszenia „Via Linguae”.

Stronę internetową Stowarzyszenia „Via Linguae” do czerwca 2023 roku prowadziła członkini Zarządu – dr Wioletta Wilczek, a następnie, po zmianie składu, wiceprezes Zarządu – prof. Jarosław Pacuła, wykonując związane z tym prace bezpłatnie. Na bieżąco zamieszczano tu materiały (notki, fotografie itd.) odnoszące się do wydarzeń inicjowanych, realizowanych czy wspieranych przez nas w 2023 r., a także aktualizowano wszelkie zmiany w Stowarzyszeniu (m.in. zmianę składu Zarządu, zmianę nazwy, adresu,

statutu). Podobne informacje publikowane były regularnie przez dr hab. Katarzynę Wyrwas, prof. UŚ na Facebookowym fanpage'u Stowarzyszenia.

6. Działalność Zarządu Stowarzyszenia „Via Linguae”.

Praca Zarządu Stowarzyszenia w 2023 roku w znacznej mierze polegała na:

- 6.1. organizowaniu pracy Stowarzyszenia i przyjmowaniu określonych rozwiązań (por. np. prace zmierzające do zmiany nazwy, statutu i adresu Stowarzyszenia); Zarząd w okresie sprawozdawczym oficjalnie spotykał się 5 razy (dwa razy w starym składzie, trzy razy w nowym) głównie w przestrzeni online (pierwsze zebranie nowego Zarządu odbyło się stacjonarnie 5 lipca 2023 r.); odbywały się też liczne konsultacje nieformalne; oprócz sprawozdawczo-wyborczego Walnego Zebrania Członków (6 czerwca 2023 r.), Zarząd zwołał nadzwyczajne Walne Zebranie Członków (29 listopada 2023 r.), podczas którego uchwalono zmianę nazwy, adresu i statutu Stowarzyszenia;
- 6.2. prowadzeniu bieżącej dokumentacji Stowarzyszenia: rejestru członków, ewidencji środków trwałych i rejestru składek członkowskich za rok 2023 oraz dokumentacji finansowej oraz aktualizowaniu danych w KRS-ie;
- 6.3. dbaniu o pozyskiwanie nowych członków Stowarzyszenia „Via Linguae” i aktywizację dotychczasowych;
- 6.4. podejmowaniu działań na rzecz regularnego opłacania składek;
- 6.5. prowadzeniu korespondencji e-mailowej z ramienia Stowarzyszenia „Via Linguae”, w tym informowaniu o działaniach organizacji w 2023 r.
- 6.6. przygotowywaniu materiałów graficznych, zwłaszcza aktualizacji szablonów prezentacji, papieru firmowego, świątecznych kartek.

Sprawozdanie przygotowała: Emilia Bańczyk (prezeska Stowarzyszenia „Via Linguae”)

Emilia Bańczyk
prezes Zarządu

podpis

Jarosław Pacuła
wiceprezes Zarządu

podpis

Beata Kiszka-Pytel
sekretarz

podpis

Barbara Mitrenga
skarbnik

podpis

Magdalena Pastuch
członkini Zarządu

podpis

Agnieszka Piela
członkini Zarządu

podpis

Katarzyna Wyrwas
członkini Zarządu

podpis

